

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30980/2023
28.05.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Јасмине Симовић, Радославе Мађаров и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Жељко Пецињачки адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредног суда у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 100/21 од 20.10.2022. године, на седници одржаној 28.05.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 100/21 од 20.10.2022. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 100/21 од 20.10.2022. године и пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 32/20 од 06.09.2021. године у ставовима првом и трећем изреке и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду Прр1 32/20 од 06.09.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/12 исплати 26.724,90 динара са законском затезном каматом почев од 06.09.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати законску затезну камату на износ од 26.724,90 динара за период од 18.12.2013. до 05.09.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 54.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 100/21 од 20.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена означена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбе члана 404. ЗПП.

Тужена је поднела одговор на ревизију. Трошкове није тражила.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови из члана 404. ЗПП за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе по питању одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом. Стога је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је закључком Привредног суда у Београду Ст 268/2012 од 17.12.2013. године утврђено потраживање у стечајном поступку који се спроводи над стечајним дужником „Навип“ а.д. у стечају Београд – Земун, које представља предузеће са већинским друштвеним, односно државним капиталом, у првом исплатном реду у износу од 69.295,55 динара и у трећем исплатном реду од 28.378,53 динара. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 601/2019 од 19.04.2019. године усвојен је приговор тужиоца и утврђено да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у означеном стечајном поступку, а стечајном судији наложено да у року од четири месеца од дана пријема тог решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило окончању тог поступка, али тај поступак још увек није окончан. Тужиоцу је у стечајном поступку у целости исплаћено потраживање од 69.295,55 динара, које му је признато у првом исплатном реду, док му потраживање од 28.378,53 динара, није исплаћено у целости (дана 23.12.2020. године тужиоцу је исплаћен износ од 2.013,69 динара).

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року и одговорности тужене Републике Србије одлучили применом чланова 1, 3. став 1, 4, 22, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року, у вези с чланом 172. Закона о облигационим односима, налазећи да постоји узрочно-последична веза између рада органа тужене и проузроковане штете, јер је потраживање тужиоца настало у време док је тужена била већински власник стечајног дужника.

Основано се ревизијом тужене указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла

право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3). Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године, допуњен на седници Грађанског одељења од 27.09.2019. године). У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те да ли је искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да потраживање тужиоца јесте из радног односа, али чињеницу да ли је стечајни дужник „Навип“ а.д. Београд у време настанка потраживања био у већинском државном, односно друштвеном капиталу, нижестепени судови нису разјаснили на сигуран и поуздан начин, имајући у виду да се ради о предузећу које је приватизовано по Закону о својинској трансформацији, решењем Министарства за привреду и приватизацију од 02.01.2001. године. У нижестепеним одлукама се не наводи из ког периода потиче потраживање које је тужиоцу признато у стечајном поступку, па имајући у виду да је стечајни дужник „Навип“ а.д. Београд прошао кроз својинску трансформацију неопходно је утврдити промене у капиталу извршене у периоду настанка предметне обавезе.

У поновном поступку, првостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења, потпуно и правилно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити структуру капитала, тј. власничку структуру предузећа „Навип“ а.д. Београд у стечају, односно када је настало предметно потраживање и да ли је тада дужник имао већински друштвени или државни капитал. Пошто утврди наведене чињенице, имаће у виду да у случају уколико се утврди да у моменту настанка потраживања стечајни дужник није пословао са државним, односно друштвеним капиталом, да је нужно доказивање узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивање да је искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда.

Како правилна примена материјалног права зависи од утврђења наведених чињеница, првостепени суд ће у поновном поступку поступити по изнетим примедбама овог суда, правилно у потпуно утврдити чињенично стање, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и на закону засновану одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**